

POTRAVINÁŘSKÁ
KOMORA
ČESKÉ REPUBLIKY

Zdravotní a výživová (a další jiná) tvrzení ve vztahu k tukům

Praha, Tuky taky, aneb v čem se mnozí mýlí

Mgr. Markéta Chýlková

Jak sdělit informace o „výjimečnosti“ konkrétní potraviny ?

- informace o potravinách nesmějí být zavádějící...
 - vlastnosti, charakteristika...
 - povyšování v rámci jedné kategorie..,
 - nahrazení běžně přítomných složek...

- povinné informace o potravině nesmí být skryty, zastřeny ani přerušeny jiným textem či vyobrazením

- informace o potravině musí být přesné, jasné a spotřebitelům snadno srozumitelné

- použije se i na související reklamu a obchodní úpravu potravin (tvar, vzhled, balení, obalové materiály, způsobe jejich úpravy či místo vystavení...

**NEPOVINNÉ ÚDAJE NESMÍ BÝT
NA ÚKOR TĚCH POVINNÝCH**

(Dobrovolná) označení na potravinách

Zdravotní tvrzení	Výživová tvrzení	Srovnávací tvrzení	Označení aromat	Označení produkce	Označení jakosti
vápník přispívá k normální činnosti svalů Bylo prokázáno, že beta-glukan z ječmene snižuje hladinu cholesterolu v krvi.	bez cukru zdroj vlákniny plus vápník	se sníženým obsahem sodíku LIGHT	přírodní vanilkové aroma přírodní aroma	organický BIO produkt ekologického zemědělství	čerstvý živý přírodní poctivý
Tvrzení o složkách bez lepek pro malé děti					
další ?					

Jak sdělit informace o zdravotních a výživových benefitech konkrétní potraviny ?

Dobrovolná označení regulovaná právními předpisy

Výživová tvrzení

bez cukru

bez cukrů

bez přídavku cukrů

Výživové tvrzení (???)

s probiotiky / obsahem probiotik

Nespecifická zdravotní tvrzení

cesta ke zdraví

Mysli na zdraví

Zdravá potravina

Zdravější

Výživová tvrzení

s nízkým obsahem tuku

LIGHT

bez tuku

Srovnávací tvrzení

smějí se srovnávat pouze potraviny stejné kategorie, s přihlédnutím k sortimentu potravin dané kategorie

vhodné pro zvláštní výživu

bez laktózy / s nízkým obsahem laktózy

se sníženým obsahem laktózy

~~DIA~~ / vhodné pro diabetiky

Dobrovolná označení regulovaná nařízením (ES) č. 1924/2006

- harmonizovaná pravidla pro používání zdravotních a výživových tvrzení (jako např. "nízký obsah tuku", "s vysokým obsahem vlákniny" apod.) na potravinách založená na nutričních profilech

- zajistit, že každé tvrzení učiněné na obalu potraviny je jasné, správné a založené na obecně přijímaných vědeckých důkazech – umožní spotřebiteli informovanou a smysluplnou volbu potravin a nápojů, zároveň by mělo přispět k větší ochraně lidského zdraví

- zajistit férovou soutěž, propagaci a inovace v oblasti potravin, podporuje volný oběh výrobků, na nichž jsou uváděna tvrzení, v rámci EU

- použije se i na tvrzení uváděná v obchodních sděleních, ať při označování a obchodní úpravě potravin nebo v reklamách, tak i pro potraviny, které nejsou předem baleny a také na potraviny určené k dodání do restaurací, nemocnic, škol, jídelen a obdobných zařízení veřejného stravování

**PODMÍNKY PRO
POUŽÍVÁNÍ
VÝŽIVOVÝCH A
ZDRAVOTNÍCH
TVRZENÍ**

**POUZE, POKUD
JSOU VĚDECKY
PODLOŽENA A
SROZUMITELNÁ
PRO SPOTŘEBITELE**

Obecné zásady pro označení regulovaná nařízením (ES) č. 1924/2006

Výživová a zdravotní tvrzení jsou přípustná, pokud:

- bylo prokázáno, že substance, ke které se tvrzení vztahuje má příznivý výživový nebo fyziologický účinek

- tato substance v produktu obsažena v množství, které vyvolává uváděný účinek

- substance se vyskytuje ve formě, kterou lidský organismus může využít

- lze předpokládat, že jí porozumí průměrný spotřebitel

- množství produktu, o němž lze oprávněně předpokládat, že bude konzumováno obsahuje množství substance, které vyvolává uváděný účinek

Výživová a zdravotní tvrzení **nesmí**:

- být nepravdivá, dvojsmyslná nebo klamavá

- vyvolávat pochybnosti o bezpečnosti nebo výživové přiměřenosti jiných potravin

- nabádat k nadměrné konzumaci určité potraviny

- uvádět nebo naznačovat, že vyvážená a různorodá strava nemůže obecně zajistit přiměřené množství živin

- odkazovat na změny tělesných funkcí, které by mohly u spotřebitelů vzbuzovat strach a to jak pomocí textu, tak obrazově, graficky nebo symbolicky

Zvláštní podmínky pro zdravotní tvrzení podle nařízení (ES) č. 1924/2006

Zdravotní tvrzení jsou přípustná, pouze pokud je na jejich označení (stačí na etiketě) nebo v reklamě uvedeno

➤ sdělení o významu různorodé a vyvážené stravy a zdravého životního stylu

➤ množství potravy a způsob konzumace potřebné k dosažení uváděného účinku

➤ upozornění pro osoby, které by se měly vyhnout konzumaci této potravy

➤ vhodné varování, pokud nadměrná konzumace daného produktu může ohrozit zdraví

Nepřípustná zdravotní tvrzení

➤ tvrzení naznačující, že nekonzumováním dané potravy by mohlo být ohroženo zdraví

➤ tvrzení, která odkazují na míru nebo množství úbytku hmotnosti
➤ odkazují na *onemocnění*

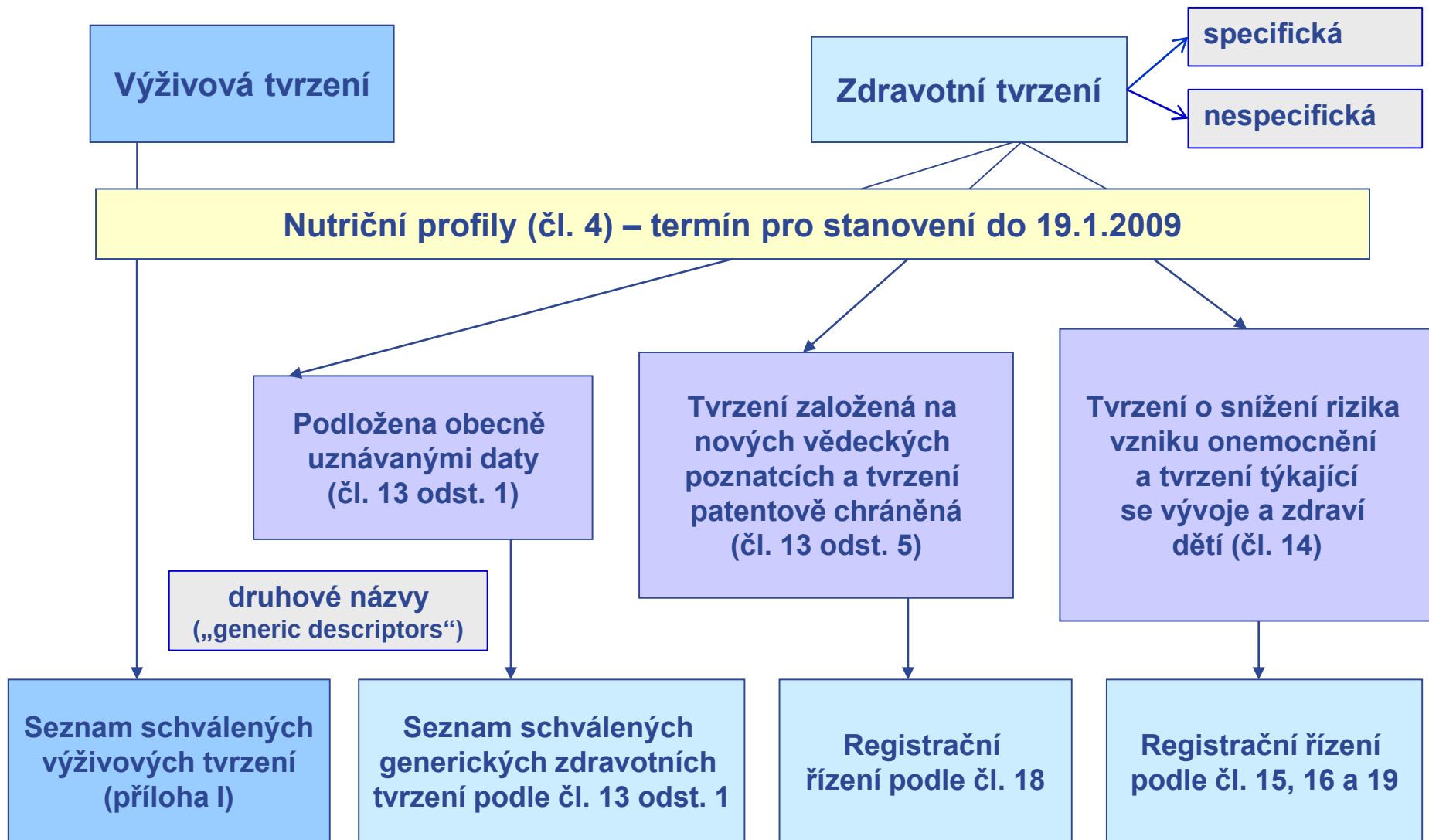
➤ tvrzení odkazující na názory odborníků ve zdravotnictví a sdružení, pokud nejsou na národním pozitivním seznamu

!!! NEPŘÍPUSTNÉ informace:

- potrava vhodná k prevenci
- zmírnění nebo léčení zdravotní poruchy
- k lékařským účelům

DOPORUČENÍ může dávat pouze: Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora, Česká lékařská společnost J.E.Purkyně (a její odborné spol.), Společnost pro výživu, + doplnění Společnosti pro probiotika a prebiotika a Společnost tělovýchovného lékařství

Princip nařízení (ES) č. 1924/2006

Zdravotní tvrzení podle nařízení (ES) č. 1924/2006

Nutriční profily (čl. 4) – termín pro stanovení do 19.1.2009

Zdravotní tvrzení podle čl. 13 odst. 1 ("funkční tvrzení")

popisují nebo odkazují na

- a) význam substance pro růst a vývoj organismu a jeho fyziologické funkce
 - b) psychologické a behaviorální funkce
 - c) snižování nebo kontrolu hmotnosti nebo snížení pocitu hladu či zvýšení pocitu sytosti anebo snížení množství energie ve stravě
- = obecně známá a používaná tvrzení → seznam do ledna 2010**

Tvrzení podle čl. 13 odst. 5

(lze je použít, pokud byla schválena v registračním procesu podle č. 18 – zjednodušený proces – a zařazena na seznam povolených tvrzení EU, přičemž bude existovat i seznam zamítnutých tvrzení)

- a) **tvrzení založená na nových vědeckých poznatcích** (nová funkční tvrzení)
- b) **tvrzení s patentovou ochranou dat** (ochrana dat 5 let, pokud jiný žadatel nezíská dříve pro dané tvrzení schválení bez odkazu na údaje původního žadatele)

Tvrzení podle čl. 14

(lze je používat, pokud byla schválena v registračním procesu podle čl. 15, 16, 17 a 19 a zařazena na seznam povolených tvrzení EU, přičemž bude existovat i seznam zamítnutých tvrzení)

- a) **tvrzení o snižování rizika onemocnění** (na etiketě nebo v reklamě musí být uvedeno, že na vzniku onemocnění se podílí více rizikových faktorů a že úprava jednoho rizikového faktoru může a nemusí mít příznivý účinek)
- b) **tvrzení týkající se vývoje a zdraví dětí** (přechodné období pro tvrzení používaná před platností nařízení, pokud byla podána žádost na národní autoritu do 19.1.2008, až do vyřízení žádosti)

Nepřípustná zdravotní tvrzení

- a) tvrzení naznačující, že nekonsumováním dané potraviny by mohlo být ohroženo zdraví
- b) tvrzení, která odkazují na míru nebo množství úbytku hmotnosti
- c) tvrzení odkazující se na doporučení jednotlivých lékařů nebo dalších odborníků ve zdravotnictví a sdružení, pokud nejsou na národním pozitivním seznamu

EU Register of nutrition and health claims made on foods

The EU Register is for information only, showing:

- » Permitted nutrition claims and their conditions of use
- » Authorised health claims, their conditions of use and applicable restrictions, if any;
- » Non-authorised health claims and the reasons for their non-authorisation;
- » EU legal acts for the specific health claims;
- » National measures mentioned in Art. 23(3) of Regulation EC 1924/2006

The Commission will update the EU Register when required, namely upon adoption of EU decisions on applications for claims changes to conditions of use and restrictions.

EU Register of Nutrition and Health claims >>>

Claims not in the EU Register

A number of submitted health claims do not appear in the EU Register:

- » Health claims submitted as Article 13(1) 'functional' claims
- » Health claims not related to human health

- **zejm. tvrzení týkající se EPA a DHA, kyselin (linolová, olejová, ALA apod.)**
- **nasycené MK vs. nenasycené MK**

Health claims subject to individual authorisation procedure

- » Claims based on new scientific evidence and/or including a request for the protection of proprietary data - Article 13(5)
- » Claims referring to the reduction of a risk factor in the development of a disease - Article 14(1)(a)
- » Claims referring to children's development and health - Article 14(1)(b)

The Commission makes publicly available comments it has received from applicants and the public (according to Article 16(6) of Regulation) until it makes a decision on the relevant health claim.

Processing of personal data is handled according to Regulation (EC) No 45/2001 and a specific privacy statement

You can see health claims for which a decision has been taken on the EU Register

Search criteria

Search:

EFSA Opinion reference:

EFSA opinion reference

EFSA reference year:

EFSA reference year

EFSA Opinion receipt date:

EFSA opinion receipt date

The table will automatically refresh based upon the selections you make.

Clear filters

Výživová tvrzení podle nařízení (ES) č. 1924/2006

Nutriční profily (čl. 4) – termín pro stanovení do 19.1.2009

Jakékoli tvrzení, které uvádí, navrhuje nebo naznačuje, že potravinu má určité příznivé výživové vlastnosti díky

- energii (energetické hodnotě), kterou
 - obsahuje;
 - obsahuje ve snížené nebo zvýšené míře;
 - neobsahuje, a / nebo
- výživovým nebo jiným látkám, které
 - obsahuje;
 - obsahuje ve snížené nebo zvýšené míře; nebo
 - neobsahuje

POZOR: nejedná se o samotné výživové hodnoty !

- týká se veškeré komerční komunikace (etiket, reklamy, prezentace, jídelních lístků, názvů výrobků...)
- obecné zásad a pravidla pro všechna tvrzení textová, grafická i symbolická (nesmí být lživá, klamavá, nabádat k nadměrné konzumaci, nesmí zpochybňovat význam vyvážené stravy....)

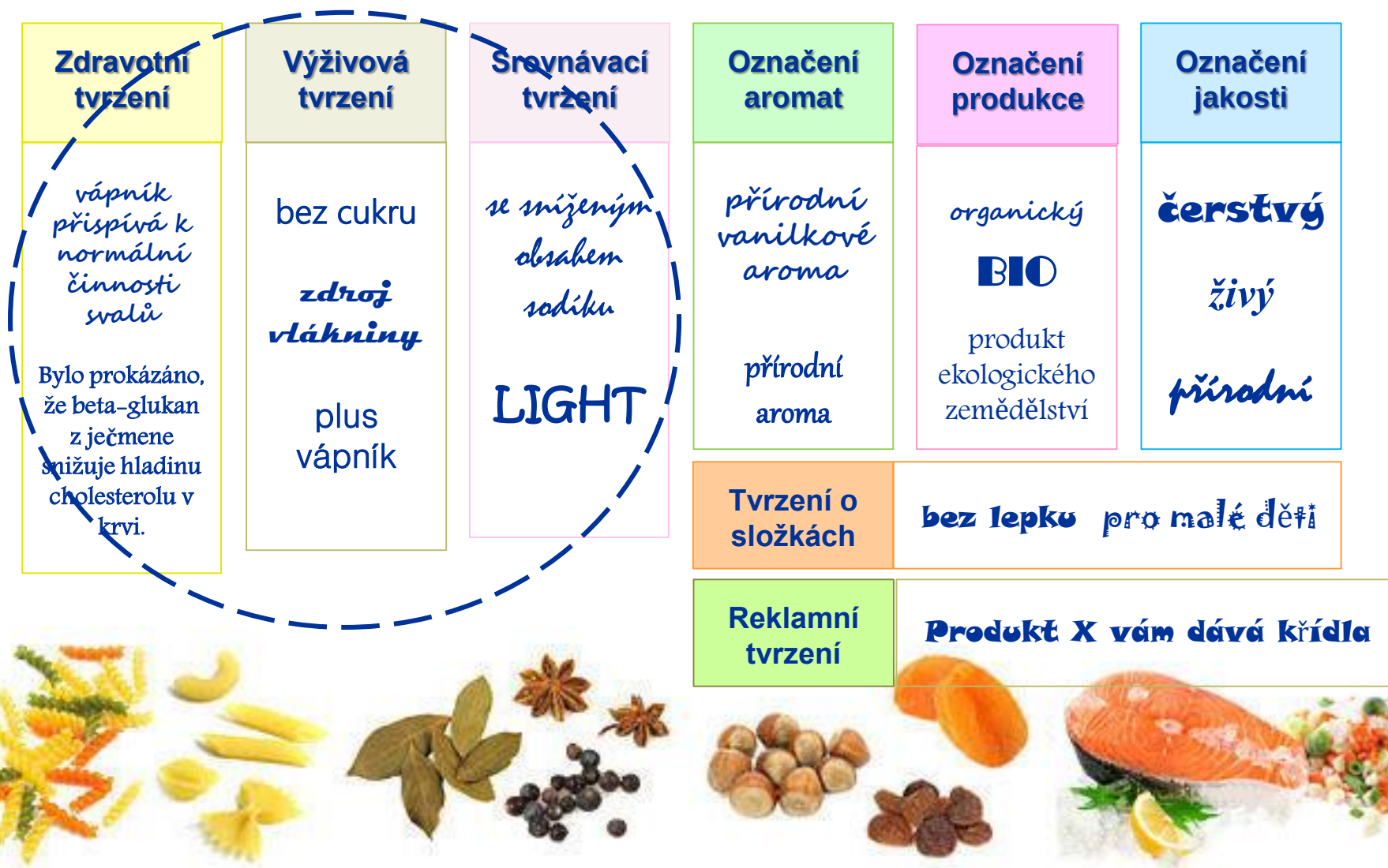
v příloze I nařízení a v nařízení Komise (EU) č. 116/2010 ze dne 9. února 2010, kterým se mění nařízení EP a Rady (ES) č. 1924/2006, pokud jde o seznam výživových tvrzení

Povolená výživová tvrzení podle nařízení (ES) č. 1924/2006

- s nízkou / sníženou energetickou hodnotou, bez energetické hodnoty
- s nízkým obsahem tuku, bez tuku
- s nízkým obsahem nasycených tuků, bez nasycených tuků
- s nízkým obsahem cukrů, bez cukrů, bez přídavku cukrů
- s nízkým obsahem sodíku / soli, s velmi nízkým obsahem sodíku / soli
- bez sodíku nebo bez soli
- zdroj vlákniny, s vysokým obsahem vlákniny
- zdroj bílkovin, s vysokým obsahem bílkovin
- zdroj (název vitamínu / vitamínů) nebo (název minerální látky / minerálních látek)
- s vysokým obsahem (název vitamínu / vitamínů) nebo (název minerální látky / minerálních látek)
- obsahuje (název živiny nebo jiné látky)
- se zvýšeným obsahem (název živiny), se sníženým obsahem (název živiny)
- light / lite (lehký), přirozeně / přirozený
- zdroj omega 3-mastných kyselin
- s vysokým obsahem omega 3-mastných kyselin
- s vysokým obsahem mononenasycených tuků
- s vysokým obsahem polynenasycených tuků
- s vysokým obsahem nenasycených tuků
- bez přídavku sodíku / soli

POZOR na hranice mezi jednotlivými typy tvrzení !

POZOR na to, co vlastně srovnáváme a co tvrdíme !

➤ nařízení hovoří o „živinách“ nebo „jiných látkách“

➤ *živinou* se rozumí bílkovina, sacharid, tuk, vláknina, sodík, vitamíny a minerální látky podle nařízení (EU) č. 1169/2011

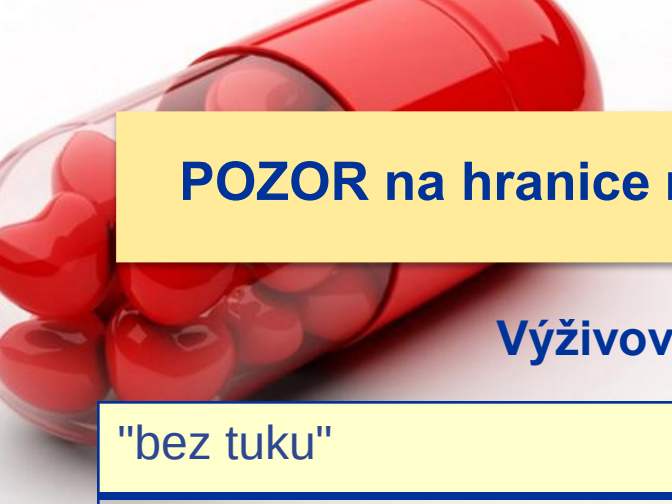
➤ *tuky* se rozumějí veškeré lipidy, včetně fosfolipidů

➤ *jinou látkou* se rozumí látka jiná než živina, která má výživový nebo fyziologický účinek

➤ *složkou* se rozumí jakýkoli látka nebo produkt, včetně aromat, přídatných látek a enzymů a jakákoli součást směsné složky, která je použita při výrobě nebo přípravě potravin a je v konečném výrobku stále přítomna, i když ve změněné formě; za složky se nepovažují rezidua

POZOR na hranice mezi jednotlivými typy tvrzení !

Výživová tvrzení vs. ostatní tvrzení (či spíše konstatování)

"bez tuku"	"obsahuje 5 % tuku"
= výživové tvrzení podle přílohy I nařízení 1924/2006	<u>není</u> výživové tvrzení, pouze deklarování, že výrobek obsahuje určité množství dané živiny nebo látky apod.

"s vysokým obsahem X"	"X podporuje krásné lesklé vlasy"
= výživové tvrzení podle přílohy I nařízení 1924/2006, obsahuje-li produkt alespoň dvojnásobek hodnoty zdroje X 	<u>neví se, zda jde o</u> výživové ani zdravotní tvrzení – neexistuje evropská definice zdraví (narozdíl od WHO) - otázka, zda je krása součástí zdraví - některé čl. státy zastávají názor, že ano a pokud má evidentní přínos, pak by měla tato tvrzení spadat do rozsahu nařízení 1924/2006 - pokud by nespádaly pod nařízení 1924/2006, musely by být pravděpodobně regulovány obecnou legislativou na ochranu spotřebitele

Dobrovolná označení (zatím 😊) neregulovaná

Tvrzení v reklamě (slogany)

*Red Bull vám
dává křídla!*

**Učiní vás
šťastnými !**

Tvrzení o (ne)přítomnosti složek

*s čerstvým
mlékem*

100 % ovocný

bez
konzervačních
látek

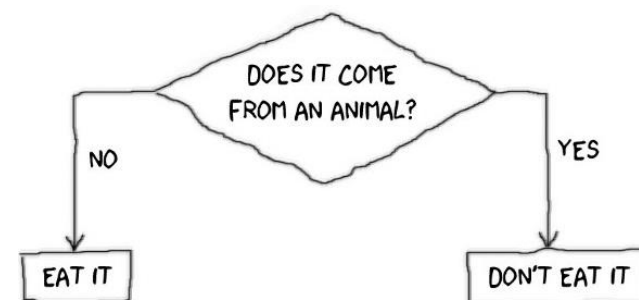
Tvrzení o vhodnosti pro určité osoby

DIA

vhodné pro vegany

dětský

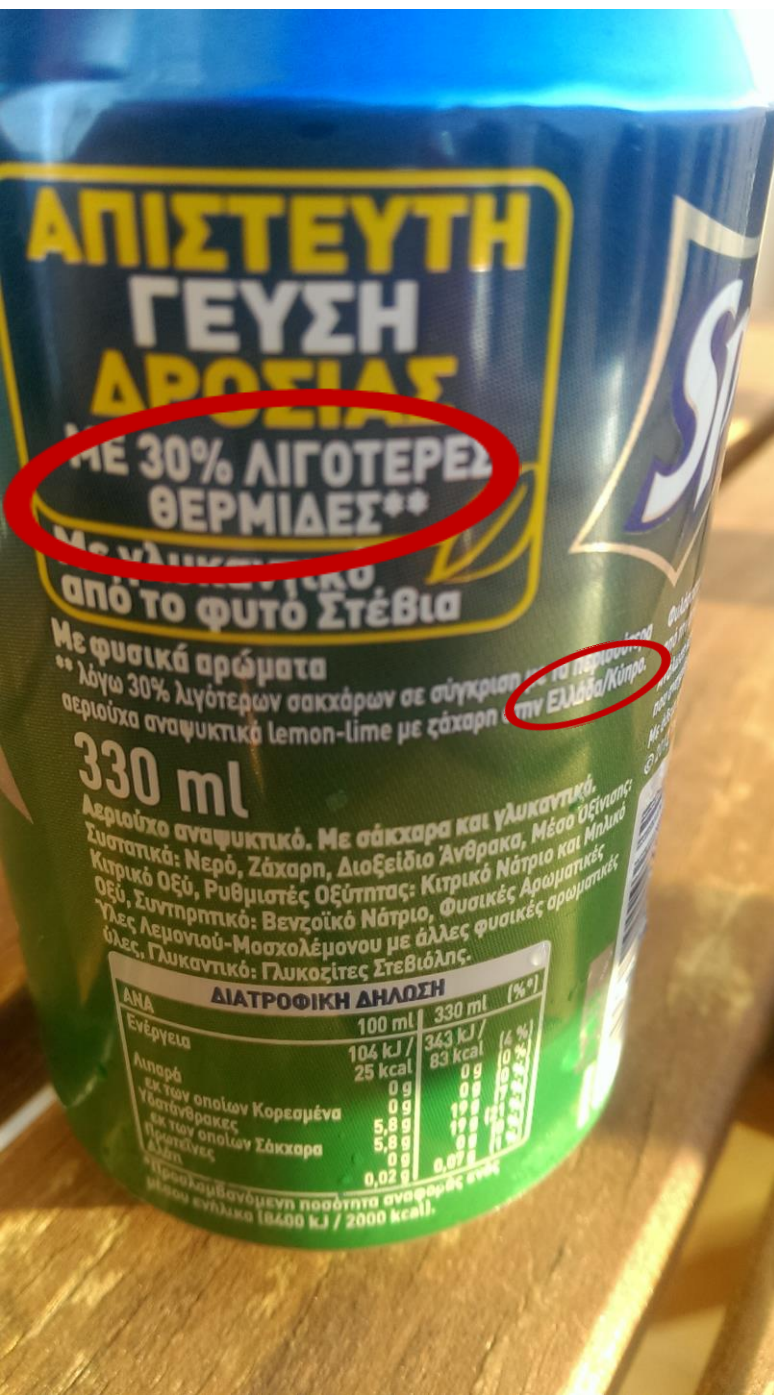
VEGAN DIETS EXPLAINED

Srovnávací tvrzení

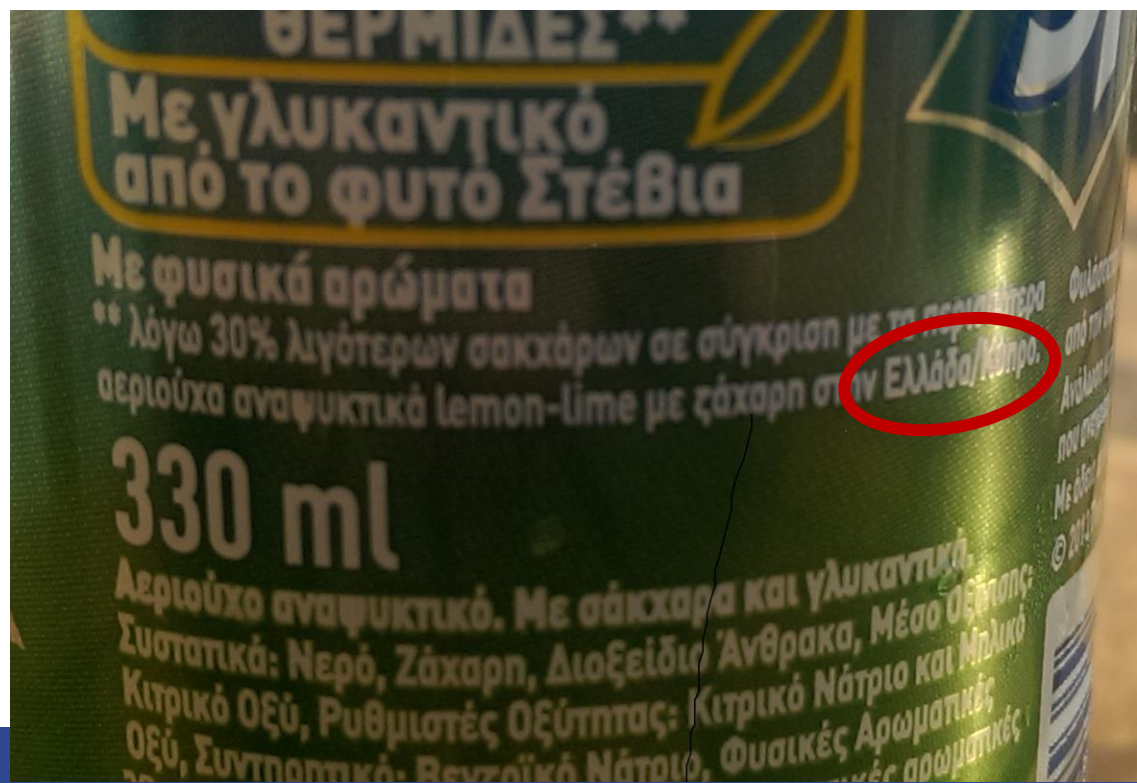
- čl. 9 nařízení
- bod II. metodického pokynu pro realizaci nařízení č. 1924/2006 – závěry Stálého výboru pro potravinový řetězec a zdraví zvířat
- aniž je dotčena směrnice 84/450/EHS, smějí se srovnávat pouze potraviny stejné kategorie, s přihlédnutím k sortimentu potravin dané kategorie
- uvede se rozdíl v množství živiny nebo energetické hodnotě a srovnání se vztahuje na stejné množství potraviny.
- porovnávají složení dotyčné potraviny se sortimentem potravin stejné kategorie, jejichž složení neumožňuje uvést určité tvrzení, včetně potravin jiných obchodních značek
- pro srovnávací tvrzení je nezbytné, aby srovnávané produkty byly pro konečného spotřebitele jasně definované
- přípustná pouze: "zvýšený (název živiny)", "snížený (název živiny)" a "lehký"
- musí indikovat rozdíl v množství živiny nebo energetické hodnoty
- "stejně tolik jako" a "super light" nejsou povolena

Srovnávací tvrzení

smějí se srovnávat pouze potraviny stejné kategorie, s přihlédnutím k sortimentu potravin dané kategorie

Nutriční profily ???

BRIE AOP (PDO)

£ 2,27

IMITATION PRODUCT BY SAINSBURY'S

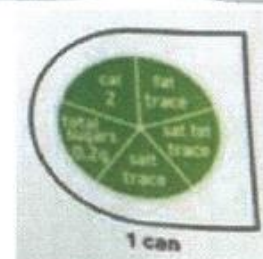
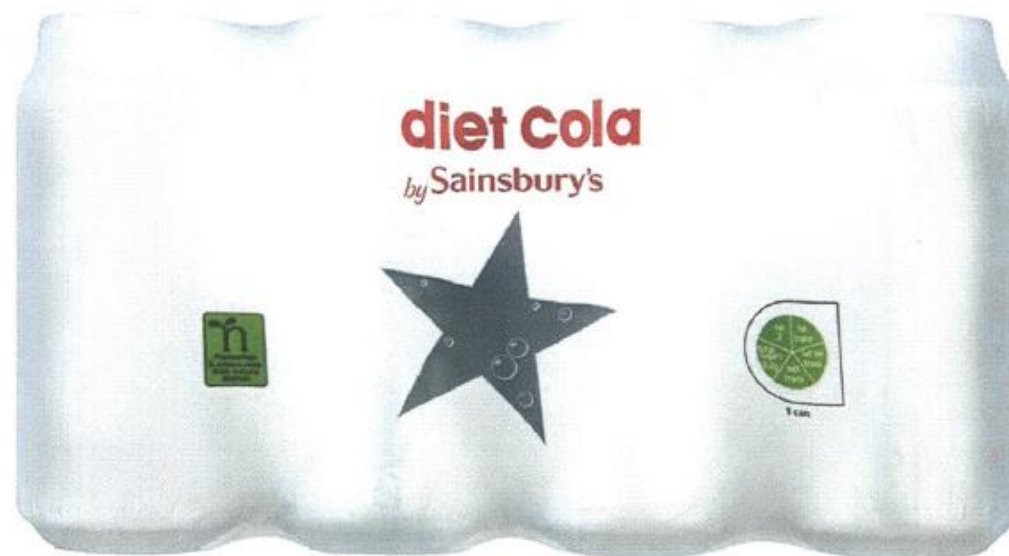
£ 1,12

Nutriční profily ???

WHOLE MILK

DIET COLA

Výživová a zdravotní tvrzení – výživové údaje -

– možná kolize s jinými právními předpisy ?

Zdravotní tvrzení

- používání výživových a zdravotních tvrzení je přípustné pouze pokud je živina nebo jiná látka, k níž se tvrzení vztahuje v konečném produktu obsažena ve významném množství, které je vymezeno v právních předpisech EU...

Výživová tvrzení

- povinnost uvádět výživové údaje se odvíjí od konce přechodného období uvedeného v nařízení (EU) č. 1169/2011, tj. od 13. prosince 2014

Srovnávací tvrzení

stávající čl. 7 nařízení (ES) č. 1924/2006:

- povinnost uvádět výživové údaje je vztahena pouze k výživovým tvrzením
- je-li uvedeno zdravotní tvrzení, použije se přiměřeně...
- v případě doplňků stravy se údaje o výživové hodnotě poskytují v souladu s čl. 8 směrnice 2002/46/ES

čl. 7 nařízení (ES) č. 1924/2006 ve znění čl. 49 nařízení (EU) č. 1169/2011:

- povinnost uvádět výživové údaje je vztahena jak k výživovým tvrzením, tak i ke zdravotním tvrzením
- povinnost uvádět výživové údaje je vztahena ke všem výrobkům
- není zde výjimka pro doplňky stravy

- povinnost uvádět výživové údaje, je-li uvedeno zdravotní nebo výživové tvrzení, se týká pouze potravin jiných než doplňků stravy
- v případě doplňků stravy zůstávají zachována pravidla uvedená ve 3. pododstavci čl. 7 nařízení (ES) č. 1924/2006

Dobrovolné označení vs. povinnost uvést další údaje

Výživové údaje na 100 g/100 ml	
Energetická hodnota	kJ/kcal
Tuky	g
z toho	
- nasycené mastné kyseliny	g
Sacharidy	g
z toho	
- cukry	g
Bílkoviny	g
Sůl	g

Vysvětlivky:

- povinný údaj
- dobrovolný údaj

na 100 g/100 ml		% *	% *
		na 100 g/100 ml	na porci
Vitamín (např. vitamín C)	µg/mg	%	%
Minerální látka (např. vápník)	µg/mg	%	%

Referenční hodnoty příjmu pro energetickou hodnotu a vybrané živiny jiné než vitamíny a minerální látky u dospělých osob

Energetická hodnota	8400 kJ/2000 kcal
Tuky celkem	70 g
Nasycené mastné kyseliny	20 g
Sacharidy	260 g
Cukry	90 g
Bílkoviny	50 g
Sůl	6 g

* Referenční hodnota příjmu

Výživové údaje na 100 g/100 ml	
Energetická hodnota	kJ/kcal
Tuky	g
z toho	
- nasycené mastné kyseliny	g
- mononenasycené mastné kyseliny (nebo lze také uvést: monoenoové mastné kyseliny)	g
- polynenasycené mastné kyseliny (nebo lze také uvést: polyenoové mastné kyseliny)	g
Sacharidy	g
z toho	
- cukry	g
- polyalkoholy	g
- škroby	g
Vláknina	g
Bílkoviny	g
Sůl	g

Vitamíny a minerální látky, které mohou být uváděny, a jejich referenční hodnoty příjmu:

Vitamín A (µg)	800	Draslík (mg)	2000
Vitamín D (µg)	5	Chlor (mg)	800
Vitamín E (mg)	12	Vápník (mg)	800
Vitamín K (µg)	75	Fosfor (mg)	700
Vitamín C (mg)	80	Hořčík (mg)	375
Thiamin (mg)	1,1	Železo (mg)	14
Riboflavin (mg)	1,4	Zinek (mg)	10
Niacin (mg)	16	Měď (mg)	1
Vitamín B6 (mg)	1,4	Mangan (mg)	2
Kyselina listová (µg)	200	Fluor (mg)	3,5
Vitamín B12 (µg)	2,5	Selen (µg)	55
Biotin (µg)	50	Chrom (µg)	40
Kyselina pantothenová (mg)	6	Molybden (µg)	50
		Jód (µg)	150

Dobrovolné označení vs. povinnost uvést další údaje

Výživové údaje

		na 100 g/100 ml	% [*] na 100 g/100 ml
Energetická hodnota	kJ/kcal		%
Tuky	g		%
z toho			
- nasycené mastné kyseliny	g		%
- mononenasycené mastné kyseliny (nebo lze také uvést: monoenové mastné kyseliny)	g		
- polynenasycené mastné kyseliny (nebo lze také uvést: polyenové mastné kyseliny)	g		
Sacharidy	g		%
z toho			
- cukry	g		%
- polyalkoholy	g		
- škroby	g		
Vláknina	g		
Bílkoviny	g		%
Sůl	g		%

^{*} Referenční hodnota příjmu u průměrné dospělé osoby (8400 kJ/2000 kcal)

Otázky a odpovědi
k nařízení (EU) č. 1169/2011
o poskytování informací
o potravinách spotřebitelům

Podle
pravidel
pro
výživové
údaje

Výživové údaje

		na 100 g/100 ml	na porci	% [*] na 100 g/100 ml	% [*] na porci
Energetická hodnota	kJ/kcal	kJ/kcal		%	%
Tuky	g	g		%	%
z toho					
- nasycené mastné kyseliny	g	g		%	%
- mononenasycené mastné kyseliny (nebo lze také uvést: monoenové mastné kyseliny)	g	g			
- polynenasycené mastné kyseliny (nebo lze také uvést: polyenové mastné kyseliny)	g	g			
Sacharidy	g	g		%	%
z toho					
- cukry	g	g		%	%
- polyalkoholy	g	g			
- škroby	g	g			
Vláknina	g	g			
Bílkoviny	g	g		%	%
Sůl	g	g		%	%

^{*} Referenční hodnota příjmu u průměrné dospělé osoby (8400 kJ/2000 kcal)
1 porce = (např. 1 krajíček, 1 plátek nebo 250 ml apod.) Balení obsahuje XY porcí.

- primárně se VÚ uvádějí v tabulce
- pokud se ani při zvětšení ETIKETY nevejdou do tabulky, přípouští se lineární forma

Dobrovolné označení vs. povinnost uvést další údaje

STANOVENÍ

Uvedené hodnoty jsou průměrné a vycházejí z výsledků

- analýzy výrobce dané potraviny;
- výpočtu s použitím známých nebo skutečných průměrných hodnot použitých složek, nebo
- výpočtu s použitím obecně zjištěných a přijímaných údajů.

Příklad výpočtu energetické hodnoty - houbové rizoto

Složení: 150 g rýže
250 g syrových žampionů
35 g cibule

česká databáze:

150 x 14,89 kJ/g (tj. 1489 kJ/100 g) = 2233,5 kJ
250 x 0,98 kJ/g = 245 kJ
35 x 1,64 kJ/g = 57,4 kJ

Energetická hodnota celkem: **2 535,9 kJ**

Vybrané zahraniční databáze chemického složení potravin dostupné na internetu

FAO	http://www.fao.org/infoods/infoods/tables-and-databases/en/
Finsko	www.fineli.fi
Dánsko	www.foodcomp.dk
Irsko	www.ucc.ie/en/ifcdb
USA	www.nal.usda.gov
Japonsko	database.food.sugiyama-u.ac.jp
ČR	www.nutridatabase.cz

naměřená hodnota by se měla PO
CELOU DOBU trvanlivosti pohybovat v
rozmezí přípustných odchylek

dánská databáze:

150 x 15,26 kJ/g = 2289 kJ
250 x 1,03 kJ/g = 257,5 kJ
35 x 1,91 = 66,85 kJ

2613,35 kJ

DĚKUJI ZA POZORNOST

Mgr. Markéta Chýlková

chylkova@foodnet.cz

Potravinářská komora České republiky

Federation of the Food nad Drink Industries of the Czech Republic

Počernická 96272, 108 00 Praha 10 – Malešice

tel./fax: (+420) 296 41 11 87

info: <http://www.foodnet.cz>